

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 3. janúar 2022

Efni: Umsögn um stjórnartillögu til þingsályktunar um breytta skipan ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands. Þingskjal 169 – 167. mál.

Tillagan felur í sér að í stað atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis, félagsmálaráðuneytis, mennta- og menningarmálaráðuneytis, samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis og umhverfis- og auðlindaráðuneytis komi félags- og vinnumarkaðsráðuneyti, háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneyti, innviðaráðuneyti, matvælaráðuneyti, menningar- og viðskiptaráðuneyti, mennta- og barnamálaráðuneyti og umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti.

Tekið er undir þau sjónarmið sem sett eru fram í greinargerð að forsenda árangursríkrar og skilvirkrar stjórnsýslu sé að skipulag og verkaskipting sé með þeim hætti að stjórnsýslan sé í stakk búin til að mæta áskorunum, þörfum og verkefnum á hverjum tíma.

Eðli máls samkvæmt snerta mörg málefni samfélagsins – ef ekki flest – og þar með ráðuneytanna, Háskóla Íslands ýmist beint eða óbeint. Í því efni er þverfagleg nálgun og samvinna einkar mikilvæg.

Af hálfu Háskóla Íslands er ekki tekin afstaða til kostnaðar sem leiða mun af breyttu skipulagi stjórnarráðsins, en bent er á að af orðalagi í greinargerð með tillögunni má ráða að stofnanir sem starfa í mjög nánum tengslum við Háskóla Íslands muni ekki verða vistaðar í sama ráðuneyti og háskólar, þ.e. ráðuneyti háskóla, iðnaðar og nýsköpunar, heldur í ráðuneyti menningar og viðskipta. Er þar einkum átt við Landsbókasafn Íslands – háskólabókasafn, Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum og Þjóðminjasafn Íslands, sem allar eru staðsettar á háskólalóðinni og eru órjúfanlegur hluti fræða- og vísindastarfs háskólans. Þessar stofnanir eru að lögum skilgreindar sem háskólastofnanir í þeirri merkingu að þar eru stundaðar rannsóknir og veitt þjónusta í nánu samstarfi við háskóla og í þeirra þágu. Menntun, rannsóknir og menning eiga í því samhengi skýra samleið og liggur þar löng saga að baki. Sérstakir samstarfssamningar eru á milli Háskóla Íslands og þessara stofnana þar sem samstarfið er nánar útfært.

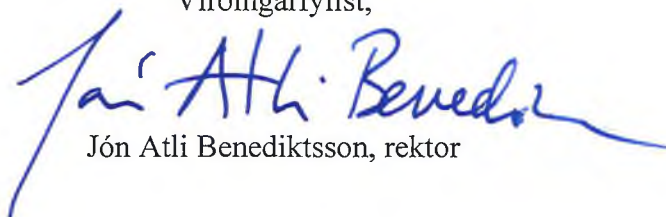
Hvað varðar Landsbókasafn – háskólabókasafn, þá lagði Háskóli Íslands bókasafn sitt inn í hið sameinaða safn árið 1994. Samkvæmt lögum er safnið þjóðbókasafn og bókasafn Háskóla Íslands, rannsóknarbókasafn og þekkingarveita fyrir alla landsmenn og er ætlað að sinna virkri og fjölbættri upplýsingaþjónustu á sviði vísinda og fræða, stjórnsýslu og atvinnulífs og lista- og menningarmála. Safnið er í reynd ein af grunnstoðum háskólastarfseminnar, s.s. hvað varðar aðgang að bókakosti og vísindaefni, rafrænum tímaritum og gagnagrunnum, kaupum á erlendu vísindaefni, samvinnu um innleiðingu opins aðgangs að vísindagreinum, reksturs safns námsritgerða (skemman.is), svo fátt eitt sé nefnt. Um er að ræða náið daglegt samstarf sem snertir beint kennslu og rannsóknir í þágu samfélagsins.

Hið sama á við um Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum sem gerð var að sjálfstæðri stofnun árið 2006, en heyrði áður undir Háskóla Íslands og var hluti af starfsemi hans. Samkvæmt lögum hefur stofnunin eftir sem áður náin tengsl við starf Háskóla Íslands á sviði rannsókna og menntunar er tengist íslenskum fornritum og varðveislu þeirra og skyldum greinum. Starfsfólk stofnunarinnar kemur að kennslu og nemendur hafa aðgang að gögnum stofnunarinnar og eiga kost á að vinna þar að rannsóknaverkefnum undir handleiðslu sérfræðinga.

Samkvæmt lögum er Þjóðminjasafnið háskólastofnun sem er miðstöð varðveislu og rannsókna menningarminja og miðlunar á hvers konar þekkingu sem lýtur að sögu þjóðarinnar, sbr. c. lið 2. mgr. 3. gr. laga nr. 140/2011. Náð samstarf er við Háskóla Íslands, einkum á sviði kennslu og rannsókna í fornleifafræði og þjóðfræði, auk skyldra greina og hafa háskólinn og safnið nýlega endurnýjað samstarfssamning sinn sem nær til samstarfs um kennslu, starfsþjálfun og samvinnu um rannsóknir og miðlun. Forsendur samningsins eru m.a. að Háskóli Íslands veitir nemendum sínum menntun til að sinna sjálfstætt vísindalegum verkefnum og gegna ýmsum störfum í þjóðfélaginu og stunda rannsóknir í þágu íslensks samfélags og að kennsla og rannsóknir innan háskólans tengjast starfsemi Þjóðminjasafnsins.

Af hálfu Háskóla Íslands er lögð rik áhersla á að til þess verði sérstaklega horft við staðsetningu stofnana innan nýrra ráðuneyta að framangreindar þrjár stofnanir falli undir ráðuneyti háskóla, iðnaðar og nýsköpunar.

Virðingarfyllst,

Jón Atli Benediktsson, rektor